

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
завідувач кафедри ФМФР
_____ (Світлична О.С.)
“ _____ ” _____ 2016 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
на здобуття освітньо-кваліфікаційного
рівня магістра

зі спеціальності 8.03050801 “Фінанси і кредит” за програмою:
«Фінансовий менеджмент»

за темою:

Управління активами підприємства
(на прикладі ПАТ «Одесагаз»)

Виконавець:

студентка фінансового-економічного
факультету
(факультет)

Цвіткова Валерія Олександрівна

(прізвище, ім'я та по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Сташкевич Наталія Миколаївна

(прізвище, ім'я та по батькові) /підпис/

Одеса 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.2. КЛАСИФІКАЦІЯ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.3. ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ОДЕСАГАЗ»	32
2.1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ОДЕСАГАЗ».....	32
2.2. АНАЛІЗ СТАНУ, ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ АКТИВІВ ПАТ «ОДЕСАГАЗ».....	40
2.3. ОЦІНКА ЛІКВІДНОСТІ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ АКТИВІВ ПАТ «ОДЕСАГАЗ»	59
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПАТ «ОДЕСАГАЗ»	67
3.1. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПАТ «ОДЕСАГАЗ»	67
3.2. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПАТ «ОДЕСАГАЗ»	71
3.3. ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ОДЕСАГАЗ»	86
ВИСНОВКИ.....	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ	101

ВСТУП

В сучасних економіко-політичних умовах надзвичайно важливою є проблема забезпечення конкурентоспроможності економіки країни в цілому, її галузей та окремих підприємств і такої її складової як стійка ефективність виробництва та господарювання

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що управління активами підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю. А газова промисловість– стратегічно важлива галузь господарства для України, тому ефективність роботи підприємств цієї галузі є важливою не тільки для економічного стану підприємства, а і для благополуччя країни в цілому.

Фінансовий стан підприємства визначається розміщенням і використанням його коштів. Фінансовий стан підприємства характеризується забезпеченістю власними обіговими коштами, станом нормованих запасів товарно-матеріальних цінностей, станом та динамікою дебіторської і кредиторської заборгованості, оборотністю коштів, платоспроможністю та іншими підсумками фінансово-господарської діяльності підприємства, які дозволяють дати оцінку досягнутим результатам, зробити висновки про рівень фінансово-економічного стану та про наявність нереалізованих внутрішньогосподарських резервів.

Ефективно розміщені фінансові ресурси підприємства є найважливішим симптомом його „фінансового здоров'я», передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності в цілому. Ефективні форми управління фінансовими ресурсами дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток.

У сучасних умовах для більшості підприємств типовим наслідком кризових явищ їхнього економічного розвитку стала гостра нестача необхідного обсягу оборотних активів, що істотно позначається на ефективності їхнього господарювання. Разом із цим низька забезпеченість виробничих підприємств оборотними активами супроводжується низьким рівнем їх використання. Тому

сьогодні одним з найактуальніших завдань у забезпеченні підвищення ефективності виробничої діяльності підприємств є суттєве вдосконалення управління їхніми активами.

Проблема оцінки ефективності управління активами підприємства є достатньо дослідженою в економічній літературі. Питання формування та використання активів підприємства досліджували зарубіжні вчені І. Ансофф, А. П. Градов, Ф. Котлер, М. Портер, А. Сміт, А. А. Томпсон, Й. Шумпетер, А. Ю. Юданов, а також українські науковці: В. Г. Андрійчук, В. М. Геєць, С. В. Мочерний, В. Д. Немцов, С. Ф. Покропивний, З. Е. Шершньова, Н. В. Чебанова, та інші.

Разом з тим, існує ряд теоретичних і практичних проблем, які все ще залишаються невирішеними. До них слід віднести проблеми класифікації оборотних активів, оцінки ефективності їх використання, вдосконалення контролю, системи обліку активів, нейтралізації впливу кризових явищ на їх формування. У ринкових умовах господарювання особливої актуальності набуває об'єктивна оцінка управління активами підприємства, а, отже і дослідження методик проведення аналізу та розроблення шляхів його покращання.

Основною метою управління фінансовими ресурсами на підприємстві є їх оптимізація, тобто процес вибору найкращих форм їхньої організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності.

Об'єктом дипломного дослідження були економічні процеси, що виникають з приводу використання активів на ПАТ «Одесагаз».

Предметом дипломного дослідження був механізм управління активами ПАТ «Одесагаз».

Метою моєї дипломної роботи є дослідження теоретичних і практичних основ формування та використання активів підприємства, та розробка шляхів підвищення ефективності управління активами ПАТ «Одесагаз» в сучасних умовах господарювання.

Досягнення поставленої мети здійснювалося шляхом наступних **завдань**:

— вивчення економічної сутності, складу та структури активів підприємства;

— виконання аналізу основних показників діяльності підприємства ПАТ «Одесагаз»

— Проведення аналізу активів підприємства та показників , які характеризують ефективність їх використання та управління ними.

— визначення основних проблем в системі управління активами підприємства ПАТ «Одесагаз» та розробки пропозицій по покращанню системи управління активами.

Методи дослідження складають прийняті у вітчизняній науці способи і форми наукового пізнання. Як науково-пізнавальні інструменти і прийоми використані загальнонаукові методи, такі як системний, логічний, порівняльний, прогностичний, а також методи аналізу і синтезу.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаної літератури та додатків.

Інформаційними джерелами дипломного дослідження були матеріали щорічних фінансових звітів ПАТ «Одесагаз» за 2010 -2015 роки, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, присвячена проблемам управління активами, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 2 «Баланс», наукова періодика, інформація офіційного Інтернет-сайту Державного комітету статистики України.

ВИСНОВКИ

Для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати у своєму розпорядженні визначене майно, що належить йому на правах власності або володіння. Все майно, яким володіє підприємство і яке відображене в його балансі, називається активами підприємства. Активи є економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку.

Активи підприємства підрозділяються за багатьма класифікаційними ознаками, які були розглянуті у першому розділі дипломної роботи.

Управління активами підприємства – це складний процес, який полягає у правильному формуванні і використанні активів за обсягом, складом, структурою з урахуванням дії на них численних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

У результаті проведеного дослідження в другому розділі було з'ясовано, що абсолютну більшість активів ПАТ «Одесагаз» складають необоротні активи – це 85,4% від загальної вартості активів в 2015 році. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що підприємство фондоємне та зовсім немобільне.

В загальному обсязі оборотних активів більшу частину займає дебіторська заборгованість, що являє собою велику проблему для діяльності підприємства. Так в 2015 році обсяг дебіторської заборгованості склав майже 70%, що свідчить про несплату споживачів за продукцію підприємства.

У результаті аналізу динаміки активів за допомогою статистичних показників було виявлено, що темп росту активів склав 218,41%, тобто вони збільшились на 118,41, або в 2 рази. Найбільший темп росту мали необоротні активи – 304,09%, . Це свідчить про те, що вартість необоротних активів за останні 5 років збільшилась у 3 рази. Темп росту оборотних активів склав 82,52%, що означає зменшення на - 17,48% за 5 років. Абсолютне значення 1% приросту склало 2711,20тис.грн. Це відбулось за рахунок зменшення суми коштів у розрахунках на 25,62% та

зменшення суми найбільш мобільних оборотних коштів на 19,19%. В той час, як сума Матеріальні оборотні коштів зросла на 93,20%.

Економічну ефективність використання активів характеризує система ресурсних і затратних показників рентабельності. Загальний зміст цих показників полягає у визначенні суми прибутку, одержаного на 1 грн. вкладеного капіталу. Тож у другому розділі також аналізувалась рентабельність активів ПАТ «Одесагаз»

Виходячи з аналізу, треба сказати, що всі показники рентабельності з 2011 року по 2014 рік мали від'ємне значення. Це пов'язано з тим, що підприємство було збитковим на протязі цих років, а значить показники рентабельності відображали збитковість. В 2015 році значення показників нарешті стало більше нуля, а отже з'явилась віддача від активів. Прибутковість загальних активів в 2015 році складає 1,26%. Це означає, що на 1 грн використаних всіх активів приходиться 1,26 грн чистого прибутку.

Також у другому розділі було проведено аналіз ліквідності балансу, адже цей показник визначає ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких в грошову форму відповідає терміну погашення зобов'язань. Виходячи з аналізу, був зроблений висновок, що баланс ПАТ «Одесагаз» неліквідний. Проте треба зауважити, що проведений за викладеною схемою аналіз ліквідності балансу є наближеним і з тієї причини, що відповідність ступеня ліквідності активів і термінів погашення зобов'язань в пасиві намічено орієнтовно. Це обумовлено обмеженістю інформації, якою володіє аналітик, що проводить зовнішній аналіз на основі бухгалтерської звітності.

За отриманими результатами аналізу ПАТ «Одесагаз», в третьому розділі роботи наведено основні проблеми, з якими стикається підприємство в процесі своєї діяльності та запропоновано можливі напрямки покращення ефективності управління активами.

Основною проблемою в галузі та в діяльності товариства є низька платоспроможність покупців та населення регіону.

Також ускладнюють діяльність підприємства можна віднести використання неефективного методу тарифоутворення на ринках регульованого тарифу, адже всі ціни на газ регулюються державою.

В газовій промисловості існує більша в порівнянні з підприємствами сфери основного виробництва кількість органів, що контролюють діяльність підприємства, що також ускладнює діяльність ПАТ «Одесагаз».

Зважаючи на те, що більшу частину активів підприємства складать необоротні активи, а саме основні засоби, запропонуємо шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих засобів:

- поліпшення складу, структури і стану основних виробничих засобів підприємства;
- удосконалення планування, управління і організації праці та виробництва;
- зниження фондомісткості, підвищення фондівіддачі та продуктивності праці на підприємстві;
- підвищення та розвиток матеріального та морального стимулювання праці.

Головною ознакою підвищення рівня ефективного використання основних засобів будь-якого підприємства є зростання обсягу виробництва продукції.

Що ж стосується оборотних активів, то покращення їх використання сприяє підвищенню рентабельності підприємств і, навпаки, погіршення їх використання й відвертання на позапланові цілі, капітальні вкладення та капітальний ремонт і інші витрати, що покриваються за рахунок спеціальних джерел, знижує ефективність використання оборотних активів, створює тяжкий фінансовий стан. Тому на підприємствах має бути організований систематичний контроль за використанням оборотних активів, що у них є. Цей контроль має включати: перевірку зберігання наявних у підприємства власних оборотних активів; перевірку вірності витрачання власних і позикових коштів, виявлення та ліквідацію надлишкових та непотрібних підприємству активів; перевірку ефективності здійснюваних на підприємстві заходів по грошових коштів.

З метою забезпечення на підприємствах запланованого рівня оборотних активів необхідно не допускати понаднормативних вкладень у оборотні активи, відвертання оборотних активів у капітальні вкладення та на інші заходи. У зв'язку з цим важливим є здійснення контролю за використанням майна підприємства за цільовим призначенням.

Забезпеченість підприємства оптимальним розміром грошових коштів, який залежить від обсягу виробництва та швидкості оборотності оборотних активів, у тому числі і грошових коштів. Ефективне управління оптимальним розміром грошових коштів досягається прискоренням надходження грошових коштів на поточний рахунок підприємства, скороченням періоду для здійснення розрахунків за відвантаженою продукцією, підвищенням ефективності від вкладених грошових коштів. Завдання підвищення ефективності використання грошових коштів може бути досягнуте через інвестування у високоліквідні фінансові інструменти або зберігання тимчасово вільних грошових коштів на депозитних рахунках комерційних банків. Підвищується ефективність використання грошових коштів за рахунок мінімізації сукупних витрат на їх утримання і зворотної конвертації короткострокових вкладень у готівкові засоби платежу.

Тематика даної дипломної роботи є дуже актуальною, бо активи, що знаходяться в розпорядженні газорозподільних підприємств відносяться до критичних інфраструктур, які визначені, як активи, що мають велике значення для підтримання життєво важливих соціальних функцій, здоров'я, економічного і соціального благополуччя людей і порушення чи руйнування яких матимуть значний вплив на державу в результаті її неспроможності підтримувати ці функції.

Тож оптимізація активів ПАТ «Одесагаз» з ціллю підвищення ефективності їх використання має велике значення не тільки для підприємства, а й для суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банк В. Р. Финансовый анализ : учеб. пособие / В. Р. Банк, С.В. Банк, Л. В Тараскина. — М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. — 344 с.
2. Белозерцев В. Щодо товарного кредиту та дебіторської заборгованості на підприємстві / В. Белозерцев // Економіст. – 2009. – №11. – С. 23–28.
3. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К. : Вид-во КНЕУ. – 2005. – 592 с.
4. Бланк, И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс. –2-е изд., перераб. и доп. / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2006. – 656 с.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник / І.М.Бойчик – К.: Атіка, 2002. – 480 с.
6. Бондаренко О.А. Економічні основи відтворення основних засобів. Навчальний посібник – Суми: Довкілля. – 2011. – 204 с.
7. Боярко І. М. Оптимізація дебіторської заборгованості підприємства / І. М. Боярко // Економіка, фінанси, право, 2010. - № 9. – С. 19–25.
8. Бригхем, Ю. Ф. Финансовый менеджмент / Ю. Ф. Бригхем, Л. А. Гапенски – СПб.: Экономическая школа, 2000. – 680 с.
9. Василенко, Л. Т. Фінанси підприємств у схемах і таблицях [Текст] :наочний навч. посіб. / Л. Т. Василенко, Л. В. Гут, О. П. Оксеєнко. – К.:Дакор, 2006. – С. 65.
10. Витвицький Я. С. Економіка нафтогазорозвідувальних робіт: навч. посібн. / Я. С. Витвицький. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2004. – 324 с
11. Вірстюк Н.В. Удосконалення системи обліку та управління дебіторською заборгованістю на сучасному етапі / Н.В. Вірстюк // [Електронний ресурс] — режим доступу: <http://www.rusnauka.com>
12. Воловець Я. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. – Л. : ЛБІНБУ, 2009, с. 416.
13. Герасимчук З. В., Вахович І. М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – Луцьк: Надстир'я, 2009, 515с.

14. Гораль Л. Т. Цільове забезпечення ефективного оцінювання обсягу транспортованого газу / Л. Гораль // Галицький економічний вісник. – 2011. – №4(33). – с.58-65.
15. Гриньова, В. М. Фінанси підприємств: навч. посіб / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – К. : Знання – Прес, 2006. – С. 62-80.
16. Гуляєва Н.М. Фінансові ресурси підприємств / Гуляєва Н.М., Сьомко О.В. // Фінанси України. - 2008. - № 12. - С.271—278
17. Гуткевич А. Управління економічними ресурсами підприємства / А. Гуткевич, Е.И. Шаманская // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 7- С.89-94
18. Дєєва, Н. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Н. М. Дєєва. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.
19. Джей К. Шим Основы финансового менеджмента : пер. с англ. / Джей К. Шим, Джоел Г. Сигел. – М.: Вильямс, 2001. – 992 с.
20. Долгоруков Ю.А., Редіна Н.І. Управління ефективністю використання обігових коштів у промисловості Долгоруков Ю.А., Редіна Н.І. // Фінанси України. - 2005.- № 11.-С. 103 – 110
21. Елисеєва, В. А. Математические методы управления: Уч.пособие. / В. А. Елисеєва – М.: Дело и Сервис, 2004. – 450 с.
22. Ефсеємова, О. В. Финансовый анализ: – 4-е изд., перераб. и доп./ О. В. Ефсеємова – М. : Изд-во «Бухгалтерский учет», 2002. – 108
23. Квасницька Р.С. Етапність проведення діагностики кризового стану та ймовірності банкрутства підприємства/ Р.С. Квасницька, І.М. Кордонець // Вісник Хмельницького національного університету. — 2011. — №2. — С. 130—135.
24. Кірейцева, Г. Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. / за ред. д.е.н., проф. Г. Г. Кірейцева. – К. : ЦУЛ, 2002. – С. 125.
25. Ковалев А.И., Привалов В.П. Аналіз фінансового стану підприємства. – М.: Центр економіки та маркетинга, 2007. – 334 с.
26. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий маркетинг. Навч. посібник – К., Знання, 2010, 483 с.

- 27.Коваленко, Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. –2-ге вид., перероб. і доп. / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К. : Знання, 2005.– 485 с.
- 28.Кожанова Є. П., Отенко І. П. Економічний аналіз: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. –208 с.
- 29.Коренєва О.Г. Врахування факторів ризику в управлінні оборотними засобами будівельних підприємств Коренєва О.Г. //Вісник Української академії банківської справи. - 2000.- № 1.-С. 70 – 73
- 30.Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К., Знання, 2010, 378 с.
- 31.Крайник О.П., Клепикова З.В. Фінансовий менеджмент. : підручник / Крайник О.П., Клепикова З.В. - К.: Дакор, 2001. - 260 с.
- 32.Крамаренко, Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник. /Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. –520 с.
- 33.Крамаренко, Г. О. Фінансовий менеджмент: підручник. / Крамаренко, Г.О. Фінансовий аналіз і планування: Навчальний посібник / Г.О. Крамаренко ; - Дніпропетровськ : ДУАВЛ, 2001. - 224 с.
- 34.Лахтіонова Л.А. Модель внутрішнього аналізу фінансової стійкості компанії на основі абсолютних її показників/ Лахтіонова Людмила Анатоліївна. [Електронний ресурс]— Режим доступа: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/73.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/73.pdf)
- 35.Литвин Б.М. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. — К.:«Хай_Тек Прес», 2008. — 336 с.
- 36.Мазур І.М. Основні принципи та підходи до визначення ефективності функціонування виробничих систем / І.М.Мазур // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. Науковий журнал ТДЕУ: Вип.15. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. - №15. – С.33-42.
- 37.Малинка О. Я. Створення бренду в країнах із трансформаційною економікою / О. Я. Малинка, Г. А. Предик, А. О. Устенко // Вісник ТАНГ. – 2008. – № 2. – С. 77- 86.

38. Масловська Л.Ц. Оптимізація структури фінансових ресурсів/ Ц.Масловська, Л.В.Недільська // Економіка АПК . - 2009. - № 10.- С.112-119
39. Міннібаєва К.А., Остапенко В.В. Забезпеченість підприємства власними оборотними коштами: фактори зміни Міннібаєва К.А., Остапенко В.В. // Фінансовий менеджмент - 2005.- № 4.-С. 40 – 48
40. Мірошник Л.Г., Каринцева А.І. Економіка підприємства.: підручник / Мірошник Л.Г., Каринцева А.І - Суми: Університетська книга, 2003.- 192 с.
41. Міщенко С.П. Концептуальні аспекти економічної безпеки підприємств у ринковій економіці./ С.П. Міщенко// Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011 - №2 - с.190-195
42. Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Затверджене Наказом Міністерства фінансів України №87 від 28.02.13.
43. Нивен Пол Р. Сбалансованная система показателей – шаг за шагом: Максимальное повышение эффективности и закрепление полученных результатов / Пер. с англ. – Днепропетровск: Баланс-клуб. – 2003. – 328 с.
44. Нили Э. Призма эффективности: Карта сбалансированных показателей для измерения успеха в бизнесе и управления им /Э.Нили, К. Адамс, М.Кеннерли / Пер. с англ. – Днепропетровск: Баланс-клуб. – 2003. – 400 с.
45. Осадчук, Н. В. Оптимізація руху високоліквідних оборотних коштів на промисловому підприємстві [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip68/68_16.pdf.
46. Партин, Г. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / Г. О. Партин, А. Г. Загородній. – К. : Знання, 2006.-С. 284
47. Поддєрьогін, А. М. Фінанси підприємств : підручник /А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2002. – 571 с.
48. Подольська, В. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. /В. О. Подольська, О. В. Ярш. – К. : Центр навч. літератури, 2007. –С. 97..
49. Постанова Національної комісії з регулювання енергетики «Методика розрахунку тарифів на транспортування та постачання природного газу для

- підприємств з газопостачання та газифікації» - № 983 від 04.09.2002 – [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.ngbi.com.ua/cgi-bin/normative.cgi?cmd=get_text&id=437
- 50.Потрібна О.А. Оптимізація структури основних й оборотних засобів як важливий чинник забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств/ Потрібна О.А.//Економіка АПК.- 2005.- № 7.-С. 94-100
- 51.Радионова О., Радионова Р. Методологія нормування, ризику й надійності забезпечення запасами й оборотними коштами/Радионова О., Радионова Р. //Фінансовий бізнес (рос.).- 2004.- № 5.-С. 15-35
- 52.Рзаєва Т.Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства/Т.Г. Рзаєва, І.В. Стасюк // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010.— №3. Т.1. — С. 177—181.
- 53.Річна фінансова звітність: ПАТ «Одесагаз». – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>
- 54.Савицкая Г.В. Экономический анализ: Учебник / Г. В. Савицкая. — 8-е изд., перераб. — М.: Новое знание, 2003. — 640 с.
- 55.Савко О. Я. Оцінка ефективності діяльності газорозподільних підприємств/ О.Я.Савко // Стратегія підприємства: зміна парадигми управління та інноваційні рішення для бізнесу: міжнар. наук-прак. конф., 14—15 лист. 2013 р.: тези доп. — К.: КНЕУ, 2013.[Електронний ресурс] — Режим доступу:http://conference.spkneu.org/business_strategy_2013/tezy/savko-o-ja/
- 56.Савчук, В. П. Управление финансами предприятия учебный курс / В. П. Савчук. – М.: БИНОМ, лаборатория знаний, 2003. – 480 с
- 57.Салига, С.Я. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / С.Я. Салига ; - К. : КНЕУ, 2006. - 274 с.
- 58.Сикора И. Особливості методики оцінки оборотних активів на виробничих підприємствах ,Сикора И. //Бухгалтерський облік й аудит (рос.).- 2004.- № 9.- С. 13-19

59. Сокур Л.М. Проблеми та перспективи розвитку форфейтингових послуг в Україні / Л.М. Сокур [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>
60. Стоянова Е.С. Комплексное управление текущими активами и пассивами предприятия/ Е. С. Стоянова //Финансовый менеджмент, корпоративные финансы[Електронний ресурс] —Режим доступа: http://www.elitarium.ru/2013/03/20/print:page,1,upravlenie_aktivami_passivami_predpriyatija.html
61. Суторміна, В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій: навч. посібник. / В. М. Суторміна, В. М. Федосова, Н. С. Рязанова. – К. : Либідь, 2003. – 247 с.
62. Тарасенко, Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства : навчальний посібник / Н. В. Тарасенко ; Львівський банківський ін-т. – К. – Львів. 2006. – 485 с.
63. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2009. — 554 с.
64. Третяк, О. Д. Оцінка фінансового стану акціонерних товариств / О.Д. Третяк // Фінанси України. – 2012. – N 12. – С. 95 – 103
65. Філімоненков, О. С. Фінанси підприємств: навч. посібник /О. С. Філімоненков. – К. : МАУП, 2004. – 328 с.
66. Фінансовий словник/за ред. А. Г Загородній, Г. Л. Вознюк.– К.:Знання, 2000. – 587 с.
67. Шамота Г. М. Дослідження підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / Г. М. Шамота, Д. О. Малиш // Бізнес Інформ. — 2013. — №3 — С.271— С.278 -285
68. Шелудько, В. М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. /В. М. Шелудько. – К. : Знання-Прес, 2002. – 535 с.